

رویکردهای معاصر در معماری جهان

گزارش: مریم دبیری

امروزه شاهد گرایش های متنوع و نوینی در جریان معماری جهان هستیم که می توان گفت تقریبا تمامی این جریان ها نتیجه عمده جریان های معماری از دوران معماری مدرن تا دوران مدرن متاخراند و با این حال غیرقابل قیاس با آن ها هستند. "رویکردهای معاصر در معماری جهان" موضوع بحث دکتر داراب دیبا و دانشجویان ایشان در سمیناری با همین عنوان از سلسله سمینارهای "نظریه های نو" بود. این نشست در تاریخ پنجم آذرماه ۱۳۹۳ در محل "مرکز پژوهشی هنر، معماری و شهرسازی نظر" برای پژوهشگران دوره دکتری برگزار شد.

موضوع بحث، نخست به مسئله تنوع و جهانی شدن معماری معاصر جهان می پرداخت. تکثر و تنوع تفکرات حاکم بر معماری امروز دنیا تا آنجاست که می توان با توجه به اندیشه، نحوه طراحی، گرایش و موضع گیری معماران نسبت به معماری، سبکی خاص به هر معمار اختصاص داد. این جانست که به نقل از دکتر دیبا، معمارانی برای خود یک برند می سازند و ستاره می شوند. در این راستا می توان از معمارانی چون فرانک اُ گری، دانیل لیبسکیند، زهاحدید و ... نام برد. ستارگان مذکور را نمی توان در یک قالب گنجانده بلکه هر یک بر اساس نوع اندیشه و استراتژی خود دارای سبکی منحصر به فرد است. این در حالی است که سبک ایشان توسط دیگر معماران اقتباس می شود. در ادامه با بحث در مورد معماری Progressive این بخش به پایان رسید.

بخش دوم پیرامون رویکردهای متمایز در معماری معاصر ژاپن ادامه یافت. بی تردید ژاپن امروز به عنوان یکی از بخش های تشکیل دهنده و بسیار مهم رشد شبکه پرستاب معماری است. گرایش معماری ژاپن به مسایل و جریان های روز مشهود است. حال آنکه این کشور طی سال های پس از پایان جنگ جهانی، به سرعت فرآیند نوسازی، صنعتی و فراصنعتی شدن را پیموده است. در این جا فضا به مثابه برآیندی از کنش های انسانی، رخدادها، پدیده ها و جریان های اجتماعی شکل می گیرد. به این ترتیب معماری مسئولیتی انتقادی بر عهده گرفته است. چنین نیست که صرفا به رخدادهای اطراف پاسخ گوید و آن ها را نمایان سازد بلکه خود به پدیده ای متمایز بدل گشته است. امروزه در پس تحولات اجتماعی- فرهنگی و اقتصادی که حاصل شکوفایی تکنولوژی و اطلاعات در جامعه ژاپنی است، امکانات در خور توجهی به معماران عرضه شده و در این شرایط نگرش های مختلفی از تعریف نسبت میان معماری، محیط و انسان به نمایش گذاشته شده است. در ادامه با بررسی سیر ظهور و تحول معماران تاثیرگذار معاصر ژاپنی و تحلیل عملکرد ایشان، رویکردهای معماران معاصر ژاپن مورد نقد و ارزیابی قرار گرفت.

و در پایان دکتر داراب دیبا معماری معاصر ایران و دست یافت های آن را محور سخنرانی خویش قرار دادند. مباحث مطروح توسط ایشان حاصل بررسی سبک اثر معماری دوران معاصر ایران و از جای جای کشور، بوده است. نتیجه این مطالعات بزودی با عنوان "معماری معاصر ایران" توسط انتشارات وزارت راه و شهرسازی منتشر خواهد شد. برخی بر این باورند که آشنایی معماران تحصیل کرده ایرانی با مباحث معماری غربی زمینه ساز ورود ایران به جهان نوین معماری بوده است. شاید بتوان مدعی بود که رویکرد نوین و غالب در معماری ایران بی هیچ تاملی در تاریخ پرشکوه معماری این سرزمین سودای معماری روز جهان را در سر می پروراند. حال ای کاش معماران نیم نگاهی به مفاهیم و اندیشه های بنیادین رویکردهای نوین غربی در این عرصه می داشتند. اینجاست که به نقل از دکتر دیبا، درحالی که در میان سبک اثر مورد مطالعه ایشان، آثار درخشان و ماندگاری به چشم می خورد اما در مجموع کارنامه معماری معاصر ایران کارنامه درخشان و سربلندی نبوده

است. سرانجام پس از مشاهده تصاویری چند از آثار معماری معاصر ایران این سوال به ذهن خطور می کرد که ایرانی بودن اثر در فرم اثر متجلی است یا جوهره آن؟

پژوهشگاه
نظکر